

Leefomgevingstoets Omgevingsvisie Zuid-Holland

Natuur en milieu in Zuid-Holland staan onder druk

De Commissie m.e.r. heeft de Leefomgevingstoets voor de Omgevingsvisie Zuid-Holland beoordeeld. De Leefomgevingstoets laat duidelijk zien dat de leefomgeving in de provincie onder druk staat en dat bestaande (milieu)ambities niet gehaald worden met het huidige beleid. De Commissie adviseert de verdere stappen naar een Omgevingsvisie met nieuw beleid aan te geven.

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van milieueffectrapporten. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag - in dit geval Provinciale Staten van Zuid-Holland - besluit over het project. Zie ook www.commissiemer.nl.

Het plan

De provincie Zuid-Holland werkt aan de Omgevingsvisie. De visie is een samenvoeging van bestaand beleid zoals de visie Ruimte en Mobiliteit, het Milieubeleidsplan en het Waterplan. De nieuwe omgevingsvisie bevat geen nieuw beleid. Daarnaast wil de provincie beslissen over drie beleidsverrijkingen 1. Rijke groenblauwe leefomgeving, 2. Juiste kantoor op de juiste plek en 3. Verstedelijking en wonen.

Voordat Provinciale Staten hierover besluiten zijn de milieugevolgen onderzocht in een Leefomgevingstoets. De provincie heeft de Commissie gevraagd dit rapport te beoordelen.

Het advies

Uit de Leefomgevingstoets spreekt een groot realisme. Duidelijk is dat met het in de toekomst doortrekken van het bestaand beleid, de bestaande (milieu)ambities niet worden gehaald en de leefomgeving en natuur sterk onder druk staan.

De provincie wil de omgevingsvisie de komende twee jaar verder uitwerken met nieuw beleid. De Commissie adviseert voorafgaand aan het besluit duidelijk aan te geven wat precies de provincie nú besluit over de visie en wat later. Geef daarom ook aan hoe en met welke stappen de visie in de toekomst verder uitgebouwd wordt met nieuw beleid.

Daarnaast ontbreekt onder andere de onderbouwing van de milieuscores, waardoor scores niet herhaalbaar en controleerbaar zijn. Hierdoor kan de provincie daar nu en in de toekomst nog geen rekening mee houden.

De Commissie adviseert de leefomgevingstoets hierop aan te passen en daarna pas een besluit te nemen over de Omgevingsvisie en de beleidsverrijkingen.

Noot voor de redactie

Op de website vindt u het [volliedige advies](#).

Voor meer informatie kunt u bellen met Sjoerd Harkema, 030 – 234 76 66 of 06 –55 79 47 73.

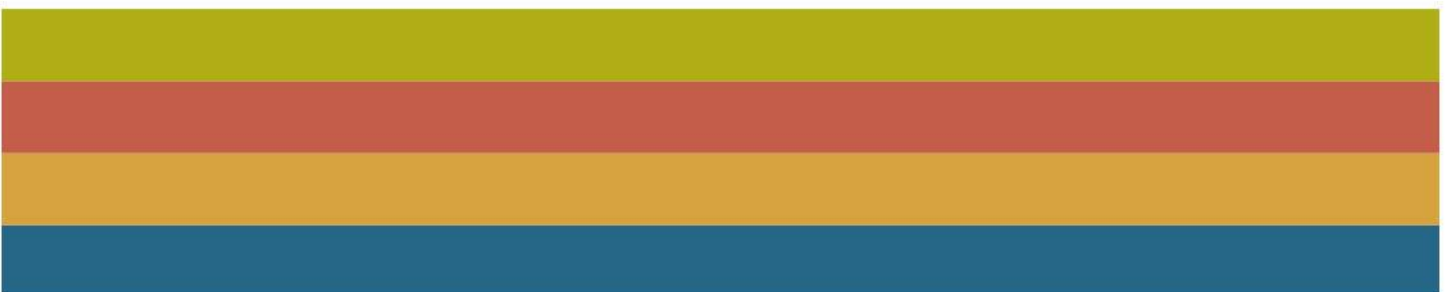

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsvisie Zuid-Holland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

21 december 2018 / projectnummer: 3351

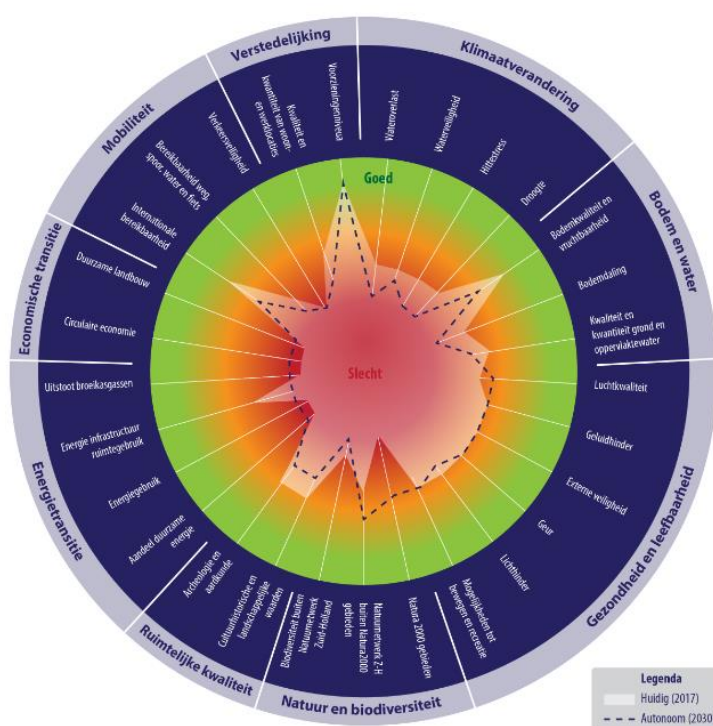
1 Advies over de leefomgevingstoets in het kort

De provincie Zuid-Holland wil een omgevingsvisie vaststellen. De ontwerp-visie die nu is gemaakt, bundelt al het huidige omgevingsbeleid van de provincie, vooruitlopend op de Omgevingswet.^{1,2} Separaat van deze visie worden een drietal 'beleidsverrijkingen' voorgelegd aan Provinciale Staten, waarin nieuw beleid is opgenomen, namelijk *1. Rijke groenblauwe leefomgeving*, *2. Juiste kantoor op de juiste plek* en *3. Verstedelijking en wonen*.

Voordat Provinciale Staten besluiten over de omgevingsvisie Zuid-Holland en separaat de drie beleidsverrijkingen, zijn de milieugevolgen onderzocht in een LeefOmgevingsToets (verder LOT)³. De provincie heeft de Commissie m.e.r. gevraagd dit rapport te toetsen.

Wat blijkt uit de LOT?

De ontwerp-visie heeft een beperkte scope, namelijk de bundeling van bestaand beleid. De LOT sluit aan bij deze beperkte scope. Uit de LOT spreekt een groot realisme: duidelijk is dat met het in de toekomst doortrekken van het bestaande beleid, de meeste (bestaande) ambities niet worden gehaald en de leefomgeving en natuur sterk onder druk staan. Voor sommige ambities wordt wel vooruitgang verwacht zoals in natuurgebieden en bij economische transitie, bij andere een achteruitgang zoals bij bodem, water en ruimtelijke kwaliteit. Deze analyse is overgenomen in de visie.

Figuur 1 De huidige situatie en de autonome ontwikkeling in het Rad van de leefomgeving. Bron: LOT.

1. Beleid zoals de Structuurvisie, Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, Milieubeleidsplan, Watervisie gaan op in deze visie.
2. De huidige kaders van de provincie zijn verzameld in een concept-verordening.
3. Deze leefomgevingstoets is de benaming voor het milieueffectrapport. De LOT is [digitaal](#) en in pdf beschikbaar. De Commissie heeft het digitale LOT beoordeeld in de periode 8 oktober 2018 tot en met 11 december 2018.

Hoe beoordeelt de Commissie de LOT?

De Commissie is gevraagd te beoordelen of de milieu-informatie in de LOT compleet en van de juiste kwaliteit is, zodat Provinciale Staten goed geïnformeerd kunnen besluiten over de visie en de drie beleidsverrijkingen.

Uit de LOT noch de visie is duidelijk wát precies het besluit is dat Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten willen nemen. Ook wordt nog niet duidelijk of, en zo ja welke, vervolgstappen nog zullen volgen. Als de bedoeling van de visie minder duidelijk is, is de vraag of de daarvoor benodigde milieu-informatie compleet en van goede kwaliteit is, voor de Commissie lastig te beantwoorden.

De Commissie heeft in een gesprek met de provincie⁴ begrepen dat de provincie de komende twee jaar de omgevingsvisie verder uit wil werken naar een volwaardige integrale omgevingsvisie. **De Commissie adviseert voorafgaand aan het besluit duidelijk aan te geven wat precies de status is van het besluit dat nu wordt genomen over de visie. Geef aan hoe de visie in de toekomst verder uitgebouwd wordt, en welke informatie nodig is op weg naar een volwaardige versie van de omgevingsvisie. Maak duidelijk hoe de hierbij benodigde stappen worden geborgd.** Voor de rol van de LOT bij deze vervolgstappen geeft de Commissie in hoofdstuk 3 nog een aantal aandachtspunten.

De Commissie ziet de huidige LOT en de huidige visie als een eerste, nuttige, stap op weg naar een integrale omgevingsvisie zoals bedoeld in de Omgevingswet⁵. De LOT bevat hiervoor goed bruikbare informatie over de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Echter, ook bij deze beperkte scope ontbreekt nog belangrijke milieu-informatie in de LOT. Het gaat dan onder andere over de onderbouwing van de ambities en het beoordelingskader dat niet navolgbaar en herhaalbaar is. De diversiteit van de deelgebieden van de provincie komt niet terug de LOT en voor natuur en gezondheid is niet alle beschikbare informatie benut. Voor het besluit over de beleidsverrijkingen ontbreekt onder andere nog informatie over beleidsopties met minder gevolgen voor de leefomgeving. **De Commissie adviseert de informatie uit de LOT aan te vullen en dan een besluit te nemen over de omgevingsvisie en de beleidsverrijkingen.** In hoofdstuk 2 van dit advies gaat de Commissie hier verder op in.

Achtergrond

De omgevingsvisie en de beleidsverrijkingen stellen kaders voor m.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten en heeft mogelijk effecten op Natura 2000-gebieden. Daarom wordt bij de voorbereiding van de omgevingsvisie een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Bevoegd gezag voor het vaststellen van de omgevingsvisie is Provinciale Staten van Zuid-Holland. De provincie heeft de Commissie voor de m.e.r. gevraagd om het MER te toetsen.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r.⁶ is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland besluiten over de omgevingsvisie.

⁴ Op 17 december 2018 heeft de Commissie met de provincie een gesprek gevoerd over het concept-advies.

⁵ Zie voor de functie van de omgevingsvisie de memorie van toelichting op de omgevingswet bladzijde 104.

⁶ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3351](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het oordeel over de LOT voor de ontwerp-visie

In de LOT is de huidige leefomgevingskwaliteit beschreven, en is gekeken of met het doorzetten van het samengevoegde bestaande beleid in de toekomst de eigen, huidige, ambities worden gehaald. Deze inspanning is zeer nuttig, omdat het een basis kan vormen voor toekomstige strategische beleidskeuzen van de provincie in een visie met een bredere scope, en monitoring en evaluatie. De LOT sluit daarmee aan bij deze door de Provincie gekozen beperkte scope van de ontwerp-visie. Ook onderzoekt de LOT de effecten van de drie beleidsverrijkingen.

Op een aantal punten ontbreekt echter informatie aan de analyse van de LOT. Deze worden in dit hoofdstuk toegelicht.

2.1 Beschrijving ambities en doelstellingen

Het is uit visie noch LOT duidelijk hoe de ambities van de provincie Zuid-Holland tot stand zijn gekomen en hoe deze naar doelstellingen vertaald worden. Daardoor is de stap van de ambities naar de indicatoren waarmee de effecten beoordeeld worden groot en niet altijd navolgbaar.

De Commissie adviseert voorafgaand aan het besluit over de omgevingsvisie en de beleidsverrijkingen aan te geven waar de ambities gebaseerd zijn. Geef zowel inhoudelijk als procesmatig aan hoe de ambities tot stand zijn gekomen. Geef vervolgens aan hoe deze ambities worden vertaald naar doelstellingen, en geef hierbij aan of deze doelstellingen gerealiseerd kunnen worden en op welke termijn.

2.2 Beoordelingskader en effectscores algemeen

2.2.1 Systematiek en onderbouwing effectscores LOT

In de systematiek van de LOT kunnen de score 3 kleuren hebben: rood, oranje en groen. Dit is gebaseerd op of er provincie breed **overwegend**, **wisselend** of **geen sprake** is van knelpunten. Het is uit de LOT niet duidelijk wanneer een bepaald onderwerp een bepaalde kleur scoort, en daardoor is ook niet duidelijk wanneer een onderwerp bijvoorbeeld van 'rood' naar 'oranje' gaat.

Zo doen bijvoorbeeld geluidknelpunten zich vooral voor in gebieden met drukke wegen en geurknelpunten in gebieden met veel industrie. Deze indicatoren zullen daarmee altijd oranje scoren, maar onduidelijk is waarom bijvoorbeeld een indicator als verkeersveiligheid, die ook een wisselend beeld geeft, rood scoort.

De Commissie adviseert in een aanvulling op de LOT nadere informatie over de indeling in scores per indicator te geven. Zo is het mogelijk deze scores in de toekomst opnieuw vast te stellen, te vergelijken en te beoordelen of er een verbetering of verslechtering is opgetreden.

Los van de systematiek is in de LOT niet duidelijk hoe de effectscores in het rad van de leefomgeving tot stand gekomen zijn. Daardoor is het niet mogelijk deze scores in de toekomst opnieuw vast te stellen en te vergelijken, om zo effectiviteit van beleid en trends te kunnen waarnemen.

De Commissie adviseert voorafgaand aan een besluit over de omgevingsvisie aan te geven hoe de effectscores tot stand zijn gekomen. Geef aan welke bronnen zijn gebruikt. Als gebruik is gemaakt van expert-judgement, geef dan ook aan welk type deskundigen zijn benut, en hoe zijn hun beoordeling hebben uitgevoerd.

2.2.2 Deelgebieden van de provincie

In de LOT wordt geen onderscheid gemaakt naar deelgebieden voor de scores. In de provincie Zuid-Holland is dit problematisch, omdat de provincie zeer divers is. De steden, het platteland, waardevolle landschappen en de verschillende natuurgebieden kennen allemaal hun specifieke dynamiek. Door ruimtelijk niet te differentiëren verliest de LOT aan zeggingskracht en wordt niet werkelijk duidelijk waar de echte problemen en de echte kansen liggen. Bijvoorbeeld problemen (rood) en kansen (groen) met betrekking tot veenweidegebieden, zoutindringing, hoogstedelijke problematiek, de overgang van stad naar buitengebied, landschapverrommeling worden hierdoor gemist, terwijl op deze onderwerpen vaak wel een duidelijke rol van de provincie mogelijk is.

Voorbeeld: de diverse landschappen van Zuid-Holland

De LOT gaat niet in op de zeer diverse landschappelijke kernwaarden van de provincie. Zuid-Holland bezit de rijkdom van de combinatie van bijna alle landschapstypen die Nederland kent. Het Groene Hart met de Middeleeuwse *cope*⁷-verkaveling is uniek en daardoor van grote Europese betekenis; de verschillende waarden worden gekenmerkt door uitermate bijzondere verkavelings- en occupatiepatronen. Het duinenlandschap en de overgangsgebieden zijn van hoge kwaliteit. De effecten van het beleid uit de visie, of het ontbreken ervan, worden voor deze verschillende landschappen met één score voor de hele provincie niet duidelijk.

De Commissie adviseert voorafgaand aan het besluit de verschillende landschappelijke en stedelijke kernkwaliteiten/-gebieden van de provincie uit te werken. Zo kunnen de effecten, kansen en knelpunten voor deze kwaliteiten in beeld worden gebracht.

2.3 Beoordelingskader voor natuur en gezondheid

2.3.1 Natuur en biodiversiteit

Natuurbescherming is één van de hoofdtaken van de provincie. Het rad laat zien dat de natuurkwaliteitsaspecten nu en in de toekomst in het rood of oranje blijven. Uit de LOT blijkt

⁷ Een cope is een middeleeuwse overeenkomst of contract om een gebied (perceel) te mogen ontginnen. Het onontgonnen gebied werd volgens een vaste maatvoering door de grondeigenaren uitgegeven, waarna deze gronden door een zogenaamde coper in kavels werden verdeeld onder kolonisten die de gebieden vervolgens ontgonnen. De grootte van een kavel bedroeg in beginsel ongeveer 1250 meter in lengte en 113 meter in breedte. Copen komen alleen voor in het zuidwesten van Utrecht en het oosten van Zuid-Holland.

dat de beleidsverrijking “Rijke groenblauwe leefomgeving” met de soortenprogramma’s, groen bouwen en stadsgroenbevordering wel iets vooruitgang betekenen, maar niet zo veel, omdat de verstoring door recreatie toeneemt.

Indicatoren: gebruik bronnen en betrek evaluaties natuurbeleid

Vanouds worden in de provincies veel natuurwaarden in beeld gebracht. Dat geldt zowel voor soorten als voor milieu-indicatoren zoals vocht en nutriënten. Ook de Aerius-calculator geeft veel kwantitatieve informatie. In de LOT lijkt deze informatie niet benut te zijn.

In het compendium van de leefomgeving wordt geconstateerd dat in Nederland de laatste jaren de gemiddelde natuurkwaliteit ook binnen natuurgebieden niet duidelijk toeneemt. Dit ondanks het reeds bestaande natuurbeleid.⁸ Ook deze informatie lijkt niet meegenomen te zijn in de LOT.

Niet locatiespecifiek

De provincie Zuid-Holland kent vele verschillende typen natuurgebieden, binnen en buiten beschermde gebieden. De weidevogels in het Groene Hart, de kwetsbare vegetaties in de duinen en de dynamische Biesbosch hebben bijvoorbeeld elk hun specifieke situatie, die niet met elkaar te vergelijken is. Deze komen niet specifiek terug in de beoordeling voor natuur. De diverse aard van deze natuurgebieden vragen wel om een specifieke beoordeling.

Onderbouwing effectscores

Onduidelijk is hoe al deze natuurinformatie is omgezet naar rode, oranje of groene indicaties. Zonder bronvermelding is in de LOT gesteld dat de autonome ontwikkeling van kwaliteit van natuurgebieden in het rad verbetert en dat de biodiversiteit buiten de natuurgebieden verslechtert ten opzichte van de huidige situatie. Als verklaring wordt gegeven dat er wel natuurgebiedenbeleid bestaat, maar nauwelijks beleid voor biodiversiteit buiten natuurgebieden. De impliciete aanname die hierbij wordt gemaakt is dat het provinciale natuurbeleid tot een algehele verbetering van Natura 2000 en natuurnetwerk leidt. Deze onderbouwing ontbreekt nu in de LOT.

Ook over de biodiversiteit buiten de natuurgebieden geeft de LOT weinig informatie. De LOT geeft geen duiding aan het feit dat het zo slecht gaat met deze natuur. De rol van de steeds intensievere landbouw, recreatie, verkeer, verstedelijking of waterbeheer komen niet aan bod.

De Commissie adviseert bovenstaande punten voorafgaand aan het besluit over de omgevingsvisie en de beleidsverrijkingen aan te vullen. Geef hierbij aandacht aan de verschillende typen natuurgebieden in Zuid-Holland en de uiteenlopende biodiversiteit buiten de natuurgebieden.

2.3.2 Gezonde leefomgeving

Indicatoren: gebruik bestaande bronnen

Voor de gezonde leefomgeving is het beoordelingskader met de indicatoren niet compleet. Voor geur en geluid ontbreken de indicatoren geurbelasting en geluidbelasting. De EU

⁸ Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) kan daarin voor stikstofgevoelige natuur in Natura 2000 mogelijk verandering brengen, maar het is op dit moment nog niet duidelijk of dat voldoende is voor een algehele verbetering van de Zuid-Hollandse natuurgebieden. De laatste trends met betrekking tot stikstofdepositie laten echter een toename zien.

Richtlijn Omgevingslawaaai verplicht de provincie bijvoorbeeld om onder andere 5-jaarlijks geluidsbelastingkaarten te maken en een actieplan op te stellen. Voor hittestress wordt de indicator “het aantal nachten boven 20 graden” wel besproken, maar is deze beoordelingsparameter niet opgenomen in het beoordelingskader.

Niet locatiespecifiek

Voor de beoordeling van veel indicatoren van een gezonde leefomgeving is deze score-indeling niet hanteerbaar, omdat deze indicatoren altijd variëren over de provincie en een wisselend beeld geven:

- Zo doen bijvoorbeeld geluidknelpunten zich vooral voor in gebieden met drukke wegen en geurknelpunten in gebieden met veel industrie. Deze indicatoren zullen daarmee altijd oranje scores, maar onduidelijk is waarom bijvoorbeeld een indicator als verkeersveiligheid, die ook een wisselend beeld geeft, rood scoort.
- Voor de gezondheid is het belangrijk om de score-indeling te baseren op het aantal, de hoogte (uitgedrukt in concentraties of belastingen) en omvang (gebied) van knelpunten in verschillende deelgebieden. Ook de cumulatie van verschillende knelpunten is belangrijk

Onderbouwing scores

Bij de onderbouwing van de scores ontbreekt het aan kaartmateriaal waarop bijvoorbeeld de luchtconcentraties, geluidbelastingen, geurcontouren of risicocontouren zijn weergegeven, zodat onduidelijk is waar de knelpunten liggen, hoe hoog bijvoorbeeld de luchtconcentraties of geluidbelastingen zijn en wat de omvang van de knelpunten is. Voor geurhinder, externe veiligheid risico's en luchtconcentraties is het niet duidelijk op welke informatiebron de onderbouwing gebaseerd is. Hierdoor is de toewijzing van een score voor een indicator niet goed navolgbaar en reproduceerbaar.

De Commissie adviseert bovenstaande punten met betrekking tot gezondheid voorafgaand aan het besluit over de omgevingsvisie en de beleidsverrijkingen aan te vullen.

2.4 Voor de informatie voor de beleidsverrijkingen

De provincie wil een drietal 'beleidsverrijkingen' voorgeleggen aan Provinciale Staten, waarin nieuw beleid is opgenomen, namelijk *1. Rijke groenblauwe leefomgeving, 2. Juiste kantoor op de juiste plek en 3. Verstedelijking en wonen*. Deze verrijkingen worden separaat aan de visie vastgesteld. De LOT moet ook ten grondslag kunnen liggen aan de besluiten over de verrijkingen.

2.4.1 Status beleidsverrijkingen

Niet alle drie de beleidsverrijkingen zijn voldoende duidelijk uitgewerkt en concreet, om deze op milieueffecten te kunnen beoordelen. De Commissie onderstreept de conclusie van de LOT dat het niet mogelijk is om milieueffecten te bepalen van beleidsverrijkingen die nog niet concreet zijn. Het daardoor niet duidelijk hoe het milieubelang mee kan wegen bij deze verrijkingen, en hoe oplossingen met minder gevolgen voor milieu in beeld kunnen komen.

De Commissie adviseert voorafgaand aan het besluit over de beleidsverrijkingen aan te geven wat besloten wordt over de beleidsverrijkingen. Geef aan wat nu vast komt te liggen en wat later uitgewerkt gaat worden. Geef ook aan hoe het milieubelang bij deze verdere uitwerking kan meewegen.

2.4.2 Alternatieven

Voor de beleidsverrijkingen zijn geen alternatieven ontwikkeld, terwijl deze wel denkbaar en reëel zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de mate van sturing vanuit de provincie voor Beleidsverrijking 2: *juiste kantoor op de juiste plek*. De provincie kan zowel alternatieven ontwikkelen in de rol die zij neemt, als sturen in locaties. Wil de provincie sterk sturen, of als kennis- en ontmoetingsplatform fungeren? Of wil de provincie locatiealternatieven onderzoeken voor 'het juiste kantoor op de juiste plek'? Alternatieven zouden kunnen zijn het aanwijzen zoeklocaties en andere gebieden uitsluiten voor nieuwe kantoren. Ook het inzetten op herontwikkeling, bijvoorbeeld van locaties die nu voor de verwerking van fossiele brandstoffen worden gebruikt, die door energietransitie uiteindelijk vrijkomen, zou een alternatief kunnen zijn.

Een ander voorbeeld is de keuze voor locaties van de nieuwe groen-blaue structuur voor Beleidsverrijking 1: *rijke groenblauwe leefomgeving*. Ook het type groen-blaue structuur dat de provincie zou kunnen realiseren kan met varianten onderzocht worden.

Dit onderzoek geeft de Staten straks de mogelijkheid desgewenst het realiseren van de groen-blaue structuur te optimaliseren.

De Commissie adviseert daarom voorafgaand aan het besluit over de beleidsverrijkingen alternatieven te onderzoeken. Dit kunnen zowel locatiealternatieven zijn, maar ook verschillende manieren sturing die de provincie in de verdere uitwerking zou kunnen kiezen.

2.4.3 Status Programma Ruimte

Het Programma Ruimte is niet als beleidsverrijking opgenomen in de analyse van de LOT en visie, dit is niet nader onderbouwd. Dit Programma kan wel aanzienlijke gevolgen voor het milieu hebben, en heeft grote samenhang met andere zaken in de visie en in de beleidsverrijkingen, met name de verrijking 'Verstedelijking en wonen'.

De Commissie adviseert aan te geven wat de status van het Programma Ruimte is en, indien de LOT ten grondslag moet liggen aan het besluit hierover, de LOT op dit punt aan de vullen.

3 Hoe verder?

De ontwerp-visie heeft een beperkte scope: het bestaat uit een bundeling van het huidige beleid, en een verkenning van de mogelijkheden om daarmee huidige ambities te realiseren. Zoals gezegd een nuttige stap, maar daarmee wordt geen invulling gegeven aan vereisten vanuit de Omgevingswet, met name integraliteit en richtinggeven aan *a*/het vervolgbeleid van de provincie, zoals de verordening en toekomstige programma's en plannen (zie ook box 1). Van de LOT mag tegen deze achtergrond worden verwacht dat ze:

- naast een analyse dat doelen niet gehaald worden, ook aangeeft *waarom* de doelen niet gehaald worden, om daarmee inhoudelijke voeding te bieden voor de politieke discussie en besluitvorming.
- een aantal opties aanreikt om de verdere uitwerking passend te laten zijn met de Omgevingswet, door zowel aan te geven hoe de integraliteit van de visie kan worden versterkt en hoe alternatieven, bijvoorbeeld sturingsalternatieven, kunnen worden ontwikkeld. Ook vormt de LOT de eerste stap naar een integraal monitoringssysteem.

De Commissie geeft de volgende uitgangspunten voor de rol die een volgend LOT kan spelen in de vervolgstappen voor een volgende versie van de omgevingsvisie. Benut hiervoor als basis zeker ook de analyse uit de LOT:

- **Uitwerking eventuele nieuwe ambities:** als in de toekomst nieuwe ambities worden geformuleerd, geef dan aan hoe deze tot stand komen. Doe dit bij voorkeur in een brede maatschappelijke discussie waarbij bewoners, ondernemers, belangenorganisaties en provinciale staten betrokken zijn.
- **Beleidsopties voor de leefomgeving:** in een visie kunnen beleidsopties voor de leefomgeving integraal afgewogen worden. Voor een aantal van de huidige ambities zijn verdergaande beleidsopties denkbaar, zoals onderzoek naar de maximale inzet op opwekking van hernieuwbare energie en wat dit betekent voor andere ambities zoals het versterken van de groen-blauwe structuur.
- **Rol provincie:** de Commissie onderstreept de aanbeveling van de LOT op dit onderwerp om duidelijk aan te geven wat de rolopvatting van de provincie is. Geef aan welke rol de provincie wil spelen voor verschillende beleidsonderdelen: als initiatiefnemer, wetgever, handhaver, facilitator of inspirator.
- **Integrale beoordeling:** de omgevingsvisie gebruikt de term vaak, maar het is niet duidelijk hoe de onderlinge samenhang van onderwerpen wordt geborgd, nu en in de toekomst. Ook is hiervoor de eerder genoemde navolgbaarheid en herhaalbaarheid van belang. Maak hierbij een onderscheid tussen de indicatoren voor milieueffecten en doelbereik.
- **Monitoring en bijsturing:** een goed monitoringssysteem start met een goede nulmeting, hiervoor biedt de LOT een goede basis. De navolgbaarheid en daardoor ook de herhaalbaarheid zijn nog niet geborgd, omdat de provincie zich niet uitspreekt over wat er met aanbevelingen uit de LOT zal gebeuren. Ook is niet aangegeven wanneer, of en hoe de integrale monitoring wordt ingezet en hoe dit tot aanpassingen in het beleid kan leiden. Met een integraal systeem voor monitoring en bijsturing, kan het milieubelang volwaardig meewegen, nu en in de toekomst. Ook kan de omgeving betrokken blijven in dit iteratieve proces, net als bij de totstandkoming van de omgevingsvisie.

De omgevingsvisie

De Omgevingswet biedt veel ruimte voor maatwerk, gebiedsgerichte aanpak en flexibiliteit, maar geeft ook een aantal duidelijke kaders mee voor de inzet en inhoud van het instrument omgevingsvisie. Een omgevingsvisie:

1. houdt rekening met samenhang van relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving en daarbij rechtstreeks betrokken belangen (art. 2.1 Ow);
2. beschrijft de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de voorgenomen ontwikkelingen, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied, en het te voeren beleid (art. 3.2 Ow);
3. houdt rekening met de beginselen van voorzorg, preventief handelen, milieuaantasting bij voorrang aan de bron bestrijden en de vervuiler betaalt (art. 3.3 Ow).

De omgevingsvisie is daarmee hét instrument om het ruimtelijke beleid integraal te kunnen afwegen. Uit de Memorie van Toelichting bij de Omgevingswet blijkt dat de omgevingsvisie een instrument is waarin diverse beleidsdomeinen integraal gestuurd worden en waarin een richtinggevend ontwikkelingsbeleid voor de langere termijn wordt gegeven:

“Juist op het strategisch niveau zijn verbanden in de fysieke leefomgeving aan de orde. [...] Concreet betekent dit dat een omgevingsvisie onder meer ingaat op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed, aansluitend bij de reikwijdte van het begrip fysieke leefomgeving. Deze brede reikwijdte van de omgevingsvisie wil niet zeggen dat alle onderwerpen tot in detail moeten worden uitgewerkt. Dat is aan het vaststellend bestuursorgaan. Uitgaande van de gehele fysieke leefomgeving kunnen in een omgevingsvisie accenten worden gelegd en prioriteiten worden gesteld. Gewenste kwaliteiten en functies kunnen op hoofdlijnen worden beschreven, uitgaande van opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Bij het opstellen van een visie worden de uitgangspunten en wensen voor de fysieke leefomgeving vanuit de verschillende thema’s in beeld gebracht. Daarmee kunnen tegengestelde of juist meekoppelende belangen vroegtijdig worden geïdentificeerd en worden gebruikt voor een wenkend ontwikkelingsbeeld. Verder kan worden ingegaan op de sturingsfilosofie (type in te zetten instrumenten en opvatting over de eigen rol daarbij). Zo wordt duidelijk voor welke zaken een bestuursorgaan verantwoordelijk is en wat aan anderen wordt overgelaten.”

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. John Dagevos

drs. Roeland During

ir. Tilly Fast

drs. Sjef Jansen

dr. Kees Linse (voorzitter)

dr. Michiel van Pelt

drs. Willemijn Smal (secretaris)

Besluit(en) waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Het vaststellen van een omgevingsvisie (tot inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft deze de status van structuurvisie). Hierin opgenomen de structuurvisie ruimte en mobiliteit (heeft ook status van provinciaal verkeers- en vervoersplan), milieubeleidsplan, regionaal waterplan, beleidsvisie cultureel erfgoed en basisvoorzieningen cultuur, beleidsvisie regionale economie en energie.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteiten: "aanleg van autosnelwegen, aanleg, wijziging of uitbreiding van wegen, spoorwegen of binnenvaarwegen, realisatie van woningen, oprichting wijziging of uitbreiding van een windturbinepark, thermische centrales of verbrandingsinstallaties, onttrekking van grondwater aan de bodem." Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag voor de besluiten

Provinciale Staten van Zuid-Holland.

Initiatiefnemer van de besluiten

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

Bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, DCMR Milieudienst Rijnmond heeft in opdracht de rol van bevoegd gezag in de procedure op zich genomen.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3351](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

